

NVE – Konesjons- og tilsynsavdelingen
v/ Joachim Kjelstrup
Pb. 5091 Majorstua
0301 Oslo

11.08. 2014

Høringsutsagn for Gryta kraftverk i Sunndal kommune i Møre og Romsdal fylke

Bakgrunn

Vi viser til brev der dere ber om Småkrafts kommentarer på mottatte høringsutsagn vedrørende konsesjonssøknaden for Gryta kraftverk i Sunndal kommune i Møre og Romsdal fylke. Gryta skal behandles sammen med 4 andre søknader. Noen av uttalelsene som er kommet inn gjelder samlet for alle søknadene. Småkraft gir her svar på uttalelsene som gjelder Gryta kraftverk spesielt.

Følgende interessenter har gitt sitt høringsutsagn i saken:

- Sunndal kommune
- Sunndal Venstre
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal
- Møre og Romsdal fylkeskommune
- Istad Nett AS
- Sunndal Energi KF
- Direktoratet for Mineralforvaltning
- Statens vegvesen
- Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
- Kristiansund og Nordmøre Turistforening

Sunndal kommune

Sunndal kommunestyre behandlet saken i møte 18.06. 2014 og vedtok:

1. Sunndal kommunestyre tilrår at Småkraft AS får konsesjon for utbygging av Gryta mellom kote 640 og kote 100 med disse forutsetninger:

- *De avbøtende tiltak søknaden foreslår må bli innarbeidet i detaljplanene*
- *Anleggsarbeid må skje på en mest mulig skånsom måte*
- *Minstevannføring i sommerhalvåret settes til 43 l/s*
- *Det må legges vekt på vegetasjonsetablering og landskapspleie etter en eventuell Utbygging*

2. Kommunestyret viser ellers til saksutredningen.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS takker Sunndal kommune for positiv innstilling til prosjektet. Vi vil så langt som mulig gjennomføre en skånsom utbygging der avbøtende tiltak skissert i søknaden settes i fokus.

Etter å ha bygget og satt i drift 42 kraftverk, har Småkraft AS god erfaring med å tilpasse lokale forhold og ta hensyn til hvert enkelt område sin unike natur og mangfold så langt det lar seg gjøre.

Sunndal Venstre

Sunndal Venstre er mot at det gis tillatelse til utbygging av alle de omsøkte småkraftverkene i «Sunndalspakken» med følgende begrunnelse:

- Svært mye av både små og store vassdrag i Sunndal kommune er allerede utbygd.
- Vi bør heller rehabilitere / modernisere allerede utbygde kraftverk som har vannmagasin. Regulær kraftproduksjon er både mer effektivt og lønnsomt.
- Det lokale strømmettet er ikke stort nok til å transportere ut kraftoverskuddet vi vil få fra de omsøkte kraftverkene.
- Vi vil bevare det som er igjen av urørt natur.
- Å bygge ut ett enkelt lite vassdrag kan fortone seg å gi små uheldige virkninger. Men i sum kan utbygging av alle de små være negativt.
- Det visuelle inntrykket av Sunndalen endres. De mange fossene er karakteristiske for Sunndalen. Mindre vassføring i de aktuelle vassdragene forringer Sunndals merkevare; den ville naturen, sett i reiselivssammenheng.
- Utbygging av disse vassdragene forringer naturopplevelsen til oss som bor her og ferdes i områdene.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS beklager at Sunndal Venstre som med sin miljøprofil og der Venstre sentralt vil satse på Småkraftverk er i mot ALLE småkraftverkene det er søkt konsesjon for og begrunnelsen for dette.

Ellers har vi følgende svar til noen av uttalelsene fra Venstre:

- I tillegg til Småkraftutbygging pågår det for tiden både rehabilitering etter pålegg fra NVE samt videre utbygging av kraftverk med vannmagasin/regulering. Skal Norge kunne nå målene satt i blant annet EU's «Fornybardirektiv» og i den felles elsertifikatordningen med Sverige, har vi behov for videre satsning både på småkraft og storkraft.
- Ut i fra antall konsesjoner, vil det bli avgjort hvor mye det lokale strømmettet må bygges ut. Istad Nett/Sunndal Energi har allerede gjennomført utredning/nettanalyse og viser til ulike alternativ. Ved blant annet alternativ 4. og 5. som vist til nedenfor under svar fra Istad Nett AS, vil tap og forsterkningsbehovet i 22 kV nettet kunne begrenses.
- Når det gjelder uttalelsen «*Mindre vassføring i de aktuelle vassdragene forringer Sunndals merkevare; den ville naturen, sett i reiselivssammenheng*» viser vi til uttalelsen fra Kristiansund og Nordmøre Turistforening: «*Skrendal kraftverk og Somrungen kraftverk ligger slik til at de slik vi ser det ikke vil ha stor innvirkning på livskvalitet og videre betydning for reiselivet, og en utbygging ved disse vil vi kunne godta*». Gryta som er naboelven til Somrungen er ikke kommentert av turistforeningen, men vi antar denne ville fått samme verdi som Somrungen.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Konklusjon

Utbygging av alle dei omsøkte kraftverka vil etter Fylkesmannens vurdering føre til at landskapet får reduserte opplevingsverdiar og landskapskvalitetar. Fleire fossefall vil bli langt mindre synlege og dramatiske. Inngrepsfrie naturområde (INON) vil bli betydeleg redusert.

I medhald av vassressurslova § 24 fremjer Fylkesmannen motsegn til Torske og Hareima kraftverk. Dette ut frå dei landskapsmessige konsekvensane i Sunndalen. Tiltaka vil også gripe inn i inngrepsfrie naturområde (INON), både i Trollheimen landskapsvernområde

og Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. Disse INON-områda er også særskilt prioritert i Fylkesdelplan for inngrepsfrie naturområde.

Fylkesmannen vil rå i frå utbygging av Gryta og Somrungen kraftverk. Ut frå ei samla vurdering vil bortfall av INON i Trollheimen LV og anna mogleg belastning på verneområdet vere klart uheldig.

Fylkesmannen vil isolert sett ikkje gå imot ei utbygging av Skrondal kraftverk (Tverrelva). Etter Fylkesmannens vurdering er utbyggingsomfanget i Øksendalen likevel kome så langt at vi vil be NVE nøye vurdere samla belastning og om det bør byggast ut fleire vassdrag i dette dalføret.

Småkraft AS sine kommentarer:

Fylkesmannen vil fraråde en utbygging av Gryta og Somrungen kraftverk og begrunner dette først og fremst med en bortfall av INON i Trollheimen LV og annen mulig belastning på verneområdet. Når det gjelder INON vil det for Gryta medføre at 1,77 km² av inngrepsfritt areal går tapt, og at 3,3 km² blir omklassifisert til lavere status. Dette gir liten til middels negativ konsekvens for INON. Vi vil her spesifisere at inntaket er planlagt ved/ utenfor grensen til Trollheimen LV og at dette området ikke blir berørt av utbyggingen. Vi reagerer derfor på at Fylkesmannen bruker dette som hovedbegrunnelse for å frarå en utbygging av Gryta kraftverk.

Fylkesmannen har videre kommentert at en utbygging isolert sett, kan være akseptert dersom en flytter inntaket under svabergsfossen til ca kote 490-500 med tanke på landskapsmessige hensyn.

Småkraft AS har i søknadsfasen sjekket alternative utbyggingsløsninger, og det vil ikke være økonomisk forsvarlig å flytte inntaket så langt ned.

Vi vil ellers i detaljfasen av prosjektet unngå at rørgaten berører rødlistearter som edelløvsbogen. Når det gjelder motorferdsel, vil inntaket bli bygget veiløst. Det er derfor kun i byggefasen det vil være motorferdsel/støy ved helikoptertransport til inntak og bygging av rørgaten.

Møre og Romsdal fylkeskommune

GRYTA

Kulturminne frå nyare tid

Det er registrert ein del steingardar i stasjonsområdet. Ved ei eventuell utbygging vil vi be om at de i størst muleg grad tek omsyn til desse. Vi har elles ingen merknad.

SAMLA VURDERING

Dersom det skal prioriterast mellom ulike vassdrag i denne pakka, vil først og fremst rå til å ta ut Torske. Dette er grunnlagt i ei samla vurdering av verdiane for landskap og reiseliv, kombinert med avgrensa kraftproduksjon.

Vi vil ikkje ha merknader til at det vert gitt konsesjon til Gryta, Somrungen og Skrondals-elva, gitt at avbøtande tiltak og registreringar er gjennomført, jamfør merknader ovanfor. For Skrondalelva bør det gjerast nokre oppdateringar/korreksjonar i KU vedrørande villrein.

Når det gjeld Hareima er utgreiingane framleis noko mangelfulle både når det gjeld villrein og friluftsliv. Vi er i tvil om desse manglane skal vere avgjerande i forhold til sluttvedtaket, men rår sterkt til at KU vert oppdatert noko. Dei landskapsmessige, friluftsmessige og reise-livsmessige konsekvensane av utbygging tilseier at vi vil rå i frå konsesjon.

Saka vert lagt fram som orienteringssak for fylkesutvalet 30 juni. Fylkesutvalet kan gjere vedtak om endringar i fråsegna.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS takker Møre og Romsdal fylkeskommune for positiv innstilling til Gryta kraftverk. Ved en eventuell utbygging vil vi i størst mulig grad ta hensyn til de gamle steingardane i stasjonsområde, og utvise oppmerksomhet overfor eventuelle forekomster under detaljplanleggingen og i anleggsfasen.

Istad Nett AS

Omsøkt produksjon vil møte begrensninger i 22 kV nettet (distribusjonsnettet) og i nærmeste transformatorstasjon (Aura). I overliggende regional- og sentralnett er det tilstrekkelig ledig kapasitet.

Aktuelle løsninger for å oppnå økt/tilstrekkelig 132/22 kV transformorkapasitet er:

1. Oppgradere en av transformatorene. Pga. strømbegrensninger på samleskinne er maksimal ytelse begrenset til 45 MVA som gir en innmatingskapasitet for ny produksjon på til sammen: $45 \cdot 0,9 + 6,3 = 22,6 \text{ MW} \approx 24 \text{ MW}$
2. Forsert kjøling på eksisterende 35 MVA transformator. Tilgjengelig kapasitet ved tiltaket er ikke utredet.
3. Gjennomføre tiltak for å kunne utnytte begge transformatorene i Aura
 - a. Begrense kortslutningsstrømmen vha. reaktorer som plasseres mellom transformator og 22 eller 132 kV samleskinne, alternativt mellom 22 kV samleskinnene eller
 - b. Oppgradere komponenter som har for lave strømgrenser. Nødvendig oppgraderings- behov er ikke utredet.
4. Utvide Driva kraftverk med en 132/22 kV transformator og nødvendig(e) felt. Etablere en ca. 1,7 km lang 22 kV kabelforbindelse fra Torske kraftverk til Grøa kraftverk.
5. Utvide Driva kraftverk med en 132/22 kV transformator og ett 132 kV felt. Transformatoren tilknyttes radialen S2 (Sunndalen). Radialen deles slik at Gryta og Somrunen, og eventuelt også Torske mater inn på den nye transformatoren.

Med alternativ 4 og 5 vil tap og forsterkningsbehov i 22 kV nettet kunne begrenses.

Videre utredning av de alternative løsningene og valg av løsning avventes til omfanget av småkraft- utbygging er mer avklart gjennom bl.a. resultatet av konsesjonsbehandlingen for småkraftverkene.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft tar uttalelsen til følge, og vi er rimelig godt kjent med nett-situasjonen i området og de flaskehalser som må løses. Vi er ellers innforstått med at Gryta kraftverk blir belastet med sin andel av høyspennings luftlinje/kabel for å få strømmen ut på nettet der størrelsen på anleggsbidraget blir bestemt av antall konsesjoner/utbygginger.

Sunndal Energi KF

Kraftverkene utgjør en ytelse på til sammen 28 MW og er planlagt tilknyttet 22 kV nettet til Sunndal Energi KF. Sunndal Energi KF har pr. i dag tilkople 22 MW småkraft til 22 kV nettet.

Fire av de omtalte småkraftverkene (Hareima kraftverk, Torske kraftverk, Somrunen kraftverk og Gryta kraftverk) må tilkoples en linje vi kaller Sunndalsøra 2. På linjeavgang Sunndalsøra 2 er det pr. i dag ikke tilkople 2 småkraftverk. Den nye analysen som Istad Nett AS har gjennomført for oss viser:

1. Blir bare ett av kraftverkene bygd, behøver 22 kV linje ikke oppgradering.
2. Bygges alle tre kraftverkene må linjen oppgraderes fra Aura koblingsstasjon og til

Torske kraftverk. En strekning på 9 910 meter og en kostnad på 11 til 12 mill. kroner, som blir å fordele gjennom anleggsbidrag etter ytelse på de fire kraftverkene.

3. Bygges bare Hareima kraftverk og Torske kraftverk må den samme oppgraderingen til, som i punkt 2.
4. Bygges Hareima Kraftverk, Somrungen kraftverk og Gryta kraftverk må linjen fram til Hareima kraftverk oppgraderes. En strekning på 5 760 meter og en kostnad på ca. 7 mill. kroner. Kostnad må fordeles gjennom anleggsbidrag i forhold til installert ytelse.

Videre utredninger av de alternative løsningene og valg av løsninger avventes til omfanget av småkraftutbyggingene er mer avklart gjennom bl.a. resultatet av konsesjonsbehandlingen for småkraftverkene. For at en skal finne gode løsninger på nettsiden for de småkraftverkene som skal tilkoples linjeavgang Sunndalsøra 2, er det et ønske at søkerne får krav på seg til å samordne utbyggingene i tid. Det for å vite hvor stor nettkapasitet en skal bygge ut. Blir det bygd ut for mye nettkapasitet, blir det nettkundene til Sunndal Energi KF som må betale for overkapasiteten gjennom for høy utbyggingskostnad og dermed lavere effektivitet.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft tar uttalelsen til følge, og vil ta kontakt med Sunndal Energi i forbindelse med detaljplanlegging av kraftverket dersom det blir gitt konsesjon. Småkraft er rimelig godt kjent med nett-situasjonen i området og de flaskehalser som må løses. Vi er ellers innforstått med av Gryta kraftverk blir belastet med sin andel av høyspennings luftlinje/kabel for å få strømmen ut på nettet.

Direktoratet for mineralforvaltning:

DMF er statens sentrale fagmyndighet ved forvaltning og utnyttelse av mineralske resurser, og har et særlig ansvar for at mineralressursene blir ivertatt i plansammenheng.

DMF kan ikke se at de foreslåtte småkraftverkene kommer i konflikt med registrerte mineralressurser.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS tar uttalelsen til etterretning.

Statens vegvesen

Veg og avkjørsel

Dersom det skal etableres nye avkjørsler eller gjennomføres endringer eller økt bruk av eksisterende avkjørsler i forbindelse med riks- eller fylkesveg, ber vi om at det sendes inn søknad om dette i god tid før arbeidet skal starte. Dette for å sikre en god løsning med tanke på trafiksikkerhet og samtidig unngå stopp i anleggsarbeidet som følge av manglende godkjenning av avkjørselen.

Rør og andre anleggselement

Det må søkes om tillatelse til graving ved eventuell nærføring/kryssing langs og i veg. Før selve arbeidet kan begynne må det foreligge en arbeidsvarslingsplan som er godkjent av Statens vegvesen.

Småkraft AS sine kommentarer:

Dersom prosjektet får konsesjon, vil Småkraft i forbindelse med detaljplanleggingen ta kontakt med Statens vegvesen vedr. avkjøringen til prosjektet samt graving ved eventuell nærføring/kryssing langs og i veg, å påse at dette er i samsvar med gjeldende krav og retningslinjer.

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal går imot en utbygging i området. Generelt begrunnes dette først og fremst med bakgrunn av få elver igjen som ikke er berørt, tørrlagte elver/minstevannføring inntak på grensen til landskapsvernområder, problemstillinger som kan oppstå i forhold til grunnvannsystemet, rødlistearter og virkninger på biologisk mangfold, landskapsverdier og sår etter rørgaten.

Gryta

Naturvernforbundet har påvist fleire raudlistearter knytt til alm i røyrgetetraseen nær kraftverket. Vidare er landskapet vanskeleg å bygge i utan at inngrepa blir store og langvarig sterkt synlege. Det er problemstillingar knytt til tilkomst ved dam både i anleggsperiode og driftsperiode. Det er uavklarte problemstillingar knytt til grunnvatn i nedre del.

Småkraft AS sine kommentarer:

Vi viser til svar gitt Fylkesmannen når det gjelder landskapsverdier, verneområdet og utbygging i forhold til rødlistearter. Når det gjelder argumentasjonen vedr. tørrlagte elver, vil Gryta uavhengig av en utbygging eller ikke til tider «gå tørr». Småkraft vil så lenge det renner vann, slippe den minstevannføringen oppgitt i søknaden eller satt av NVE ved en eventuell konsesjon. Gryta vil ikke bli mer tørrlagt etter en eventuell utbygging som før, men vil få redusert vannføring. I tillegg vil restfeltet avgi vannføring til elven, samt flom/overløp over dammen.

Når det gjelder utbyggingens innvirkning på grunnvannet, vil dette gi ubetydelig konsekvens. Grunnvannstanden i terrenget ved inntaksmagasinet vil heves og senkes i takt med endringer i vannstanden. Gryta går bratt ned dalsiden og helt ned til stasjonen. Det forventes derfor at overflatevannet/ den reduserte vannføringen på utbyggingsstrekningen ikke fører til endringer i grunnvannstanden. Heller ikke for Driva vil dette endre seg da det er rundt 200 meter ned til samløpet med Driva ved utløpet av kraftverket.

Ved utbygging av rørgatetraseen, vil det naturlig nok bli sår i landskapet i anleggsperioden og i en tid etter, før vegetasjonen vil gro igjen. Småkraft har lang erfaring med revegetering og landskapspleie og vil påse at det også for Gryta blir gjort på en god måte. Ved graving og legging av tilløpsrøret tas det vare på matjorden. Under tilbakefylling legges matjorden øverst slik at naturlig revegetering kan foregå. Tilløpsrøret blir gravd ned på størstedelen av strekningen mellom kraftstasjonen og inntaket. Planering av traséen og tilsåing med stedege arter vil gjenskape naturlig vegetasjon og redusere det negative inntrykket av inngrepet i forhold til naturvern og landskap. I elveleiet utføres ingen tiltak utover vanlig rydding av elveløpet etter regulering slik at Flomoverløpet kan gå uhindret i det naturlige leiet.

Kristiansund og Nordmøre Turistforening

Vårt hovedmål er å få flere mennesker ut på tur og bidra til å sikre natur og kulturgrunnlaget vårt. Ett samlet Landsmøte i DNT 2014 vedtok en resolusjon om å «Ta friluftslivet på alvor» og krevde at natur og friluftsliv tas på alvor i offentlige myndigheters prioriteringer.

KNT har mange turisthytter og løypenett i Sunndalsfjella og er en stor bidragsyter til at Sunndalsdalføret og Sunndalsfjella blir besøkt av norske og utenlandske turister. Fosser og elver er en svært viktig del av vår naturopplevelse og livskvalitet og må tas med som ett kriterium i forvaltning av vår kultur - og naturarv for nåværende og fremtidige generasjoner. Sett i lys av bolyst og livskvalitet for Sunndals innbyggere og opprettholdelse av Sunndalen

som attraktiv sted for turister og reiseliv i Møre og Romsdal ser vi nødvendigheten av å innføre vern av de elvene som er mest synlige for folk flest.

Skrondal kraftverk og Somrunen kraftverk ligger slik til at de slik vi ser det ikke vil ha stor innvirkning på livskvalitet og videre betydning for reiselivet, og en utbygging ved disse vil vi kunne godta.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS takker for positiv innstilling til vårt kraftverk Somrunen i Sunndalen. Vi ser at Turistforeningen ikke har nevnt Gryta kraftverk, men siden dette er naboelven til Somrunen og heller ikke vil ha stor innvirkning på synlighet, livskvalitet og videre betydning for reiselivet, vil vi anta at Gryta ville fått samme skussmål som Somrunen og Skrondal kraftverk.

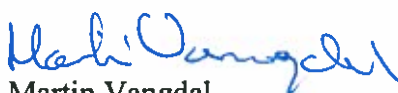
Småkrafts konklusjon:

Vi mener at fordelene ved en utbygging av Gryta kraftverk er større enn ulempene, og har tatt hovedpunktene fra høringsuttalelsene til følge i den planlagte utbyggingen.

Europa og Norge trenger mer fornybar energi! For å realisere en småkraftutbygging, er den avhengig av at de som innehar rettighetene til ressursene griper fatt i muligheten og iverksetter utbygging.

Småkraft har etter 40 ferdig bygde kraftverk fått god erfaring med å rydde, revegetere anleggsområder. Vi har fått positive tilbakemelding på utført arbeid og vi har fått byggeskikkpris på Oftedal i Sirdal kommune. Vi ber derfor NVE vektlegg de positive virkningene prosjektet vil medføre i den videre behandlingsprosessen.

Vennlig hilsen

Martin Vangdal
Prosjektleder konsesjon

Kari Seim
Prosjektkoordinator

